

Štátny pedagogický ústav Bratislava

**Vzdelávací program pre deti s mentálnym postihnutím
ISCED 0 – predprimárne vzdelávanie**

**Návrh
február 2009**

Koordinátor tvorby: katarina.vladova@statpedu.sk

Vypracovali: PaedDr. Katarína Vladová, PhD.

Mgr. Ľudmila Krajčušková

Zuzana Sinová

Mgr. Ľudmila Šrobárová

Konzultovala: PaedDr. Katarína Guziová

OBSAH

ÚVOD	3
1. Ciele výchovy a vzdelávania	3
2. Stupeň vzdelania	3
3. Profil absolventa – vzdelanostný model absolventa predprimárneho stupňa	3
4. Vzdelávacie oblasti	5
5. Charakteristika a organizácia predprimárneho vzdelávania	7
6. Vzdelávacie štandardy	8
7. Vyučovací jazyk	14
8. Organizačné usporiadanie denných činností v materskej škole	14
9. Organizačná forma predprimárneho vzdelávania	17
10. Personálne zabezpečenie predprimárneho vzdelávania	18
11. Materiálno-technické a priestorové zabezpečenie	18
12. Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní	20
13. Zásady a podmienky na vypracovanie školských vzdelávacích programov	20

ÚVOD

Výchova a vzdelávanie detí s mentálnym postihnutím sa uskutočňuje podľa § 94 ods. (2), písm. a) zákona č. 245 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon č. 245 Z. z.) podľa vzdelávacieho programu pre deti s mentálnym postihnutím. Tento vzdelávací program je súčasťou Štátneho vzdelávacieho programu ISCED 0 – predprimárne vzdelávanie.

Vzdelávací program pre deti s mentálnym postihnutím sa uplatňuje pri vzdelávaní detí v materskej škole podľa § 94 ods.(1), písm. a) a b). Vymedzuje špecifické potreby a požiadavky na komplexnú odbornú starostlivosť o deti s mentálnym postihnutím v materských školách, kde sú vzdelávané.

1. Ciele výchovy a vzdelávania

Predprimárne vzdelávanie detí s mentálnym postihnutím pri plnení svojich cieľov rešpektuje jedinečnosť a možnosti každého dieťaťa.

Cieľom predprimárneho vzdelávania detí s mentálnym postihnutím je zabezpečiť ich komplexný rozvoj v súlade s ich obmedzenými možnosťami a osobitosťami danými mentálnym postihnutím.

Ciele predprimárneho vzdelávania detí s mentálnym postihnutím sú:

- cieľavedome rozvíjať rozvoj zaostávajúcich vývinových schopností v psychomotorickej, poznávacej, emocionálnej a sociálnej oblasti,
- vytvoriť podmienky na plynulú adaptáciu na nové prostredie (pri vstupe do materskej školy),
- naplniť potrebu sociálneho kontaktu dieťaťa s rovesníkmi,
- umožniť dieťaťu sebarealizáciu prostredníctvom hrových aktivít,
- rozvíjať samostatnosť dieťaťa, posilňovať jeho sebadôveru a sebavedomie,
- vytvárať elementárne základy sociálnych kompetencií a ich využitie v reálnom živote,
- pripraviť dieťa s mentálnym postihnutím na plynulý prechod do I. ročníka špeciálnej základnej školy,
- odstraňovať druhotné problémy (správania),
- rozvíjať komunikatívne schopnosti detí v spolupráci s vyučujúcimi individuálnej logopedickej starostlivosti v špeciálnej základnej škole,
- utvárať elementárne základy prosociálneho a environmentálneho citenia.

2. Stupeň vzdelania

Predprimárne vzdelávanie (ISCED 0).

Predprimárne vzdelanie získa dieťa s mentálnym postihnutím absolvovaním posledného ročníka vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v špeciálnej materskej škole.

3. Profil absolventa

Absolvent predprimárneho vzdelania v špeciálnej materskej škole má osvojené:

- hygienické a sebaobslužné návyky,
- poznatky a schopnosti primerane svojim potencialitám,

- základy sociálno-emocionálnych schopností vzhľadom na druh a stupeň mentálneho postihnutia

Absolvent predprimárneho vzdelania je pripravený na vstup do primárneho vzdelávania v špeciálnej základnej škole .

V špeciálnej materskej škole sa u detí s mentálnym postihnutím rozvíjajú len elementárne základy kompetencií, ktoré vzhľadom na odlišnosti vo vývine oproti intaktnej populácii detí predškolského veku je potrebné chápať relatívne.

Elementárne základy kompetencií (spôsobilosti) dieťaťa s mentálnym postihnutím predškolského veku

<p>1. Psychomotorické kompetencie (spôsobilosti)</p>	<p>Dieťa na konci predprimárneho vzdelávania:</p> <ul style="list-style-type: none"> – používa v činnosti všetky zmysly, – ovláda pohybový aparát a telesné funkcie, – prejavuje túžbu a ochotu pohybovať sa, – ovláda základné lokomočné pohyby, – používa osvojené spôsoby pohybových činností v nových, neznámych, problémových situáciách, – využíva globálnu motoriku prekonávaním prírodných a umelých prekážok, – prejavuje grafomotorickú gramotnosť
<p>2. Osobnostné (intrapersonálne) kompetencie</p>	<ul style="list-style-type: none"> – uvedomuje si vlastnú identitu, – prejavuje v správaní vzťah k sebe a k iným, – vyjadruje svoje pocity, – presadzuje sa v aktivitách, – zaujíma sa o dianie v rodine, v materskej škole a v bezprostrednom okolí
<p>3. Sociálne (interpersonálne) kompetencie</p>	<ul style="list-style-type: none"> – správa sa empaticky k svojmu okoliu, – správa sa v skupine, kolektíve podľa spoločenských pravidiel a noriem, – hrá sa a pracuje vo dvojici, v skupine, kolektíve, – zotrva v hre a inej činnosti a dokončí ju, – nadväzuje spoločensky prijateľným spôsobom kontakty s druhými, – rieši konflikty s pomocou dospelých alebo samostatne, – pomáha druhým s pomocou dospelého, aj samostatne, – prejavuje ohľaduplnosť k svojmu prostrediu
<p>4. Komunikatívne kompetencie</p>	<ul style="list-style-type: none"> – nadväzuje a vedie dialóg a rozhovor s deťmi i dospelými, – počúva informácie z rôznych médií, – vyjadruje a komunikuje svoje myšlienky, názory, – reprodukuje básne, riekanky, – volí primeraný spôsob komunikácie vzhľadom na situáciu, – zreprodukuje osvojené poznatky

<p>5. Kognitívne kompetencie</p> <p>a) Základy riešenia problémov</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rieši samostatne alebo s pomocou učiteľa problémy v osobnej a spoločenskej rovine, - rieši jednoduché problémové úlohy, - uplatňuje v hre a v rôznych situáciách pamäť
<p>b) Základy kritického myslenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - porovnáva podobnosti a rozdiely predmetov, osôb, - hodnotí spontánne a samostatne, s pomocou učiteľa vo svojom bezprostrednom okolí, čo sa mu páči/nepáči, čo je správne/nesprávne, čo je dobré/zlé na veciach, osobách
<p>c) Základy tvorivého myslenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - objavuje a nachádza funkčnosť vecí, uvedomuje si ich zmeny, - učí sa riešiť úlohy pokusom a omylom alebo podľa zadávaných inštrukcií, odstraňuje prípadné chyby
<p>6. Učebné kompetencie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prejavuje zvedavosť a spontánny záujem o spoznávanie nového, - využíva primerané pojmy, znaky a symboly, - pozoruje, opakuje, precvičuje, napodobňuje, - aplikuje v hre, v rôznych aktivitách a situáciách získané poznatky a skúsenosti, - kladie otázky a hľadá odpovede, aby porozumelo svetu vecí, javov, dejov a vzťahov, - učí sa pod učiteľovým vedením, - vyvíja vôľové úsilie v hre a inej činnosti, - prekonáva prekážky v učení, - prejavuje aktivitu v individuálnom i skupinovom učení, - hodnotí vlastný výkon, teší sa z vlastných výsledkov, - naučí sa pracovať s hračkami, knihou, učebnými pomôckami, - sústreď sa primerane dlhý čas na hru a na zámernú riadenú výchovno-vzdelávaciu činnosť
<p>7. Informačné kompetencie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - využíva rôzne zdroje získavania informácií prostredníctvom sledovania: iných osôb, z detských kníh, časopisov, informačno-komunikačných technológií, z rôznych médií

4. Vzdelávacie oblasti

Hlavnou myšlienkou programu aj pre deti s mentálnym postihnutím je:

- podporovať komplexný osobnostný rozvoj,
- aktivizovať a motivovať rozvoj psychomotoriky, poznania, emocionality a sociability,
- rozvíjať tvorivosť a predstavy v každodenných aktivitách,
- pomôcť dieťaťu s mentálnym postihnutím formovať vlastnú jedinečnosť a životné kompetencie (spôsobilosti).

Program je integrovaný do štyroch tematických okruhov: **Ja som, Ľudia, Príroda, Kultúra.**

Charakteristika tematických okruhov

Z obsahového hľadiska sú tematické okruhy zamerané:

Ja som – na rozvíjanie osobnostných kompetencií, zmyslov, vzťahu dieťaťa s mentálnym postihnutím k rodine a okoliu, na sebaopoznanie, sebaaprezentáciu, na sociálne, emocionálne, motorické a kognitívne vnímanie života dieťaťa.

Ľudia – na rozvíjanie sociálnych skúseností a vzťahu ku spoločstvu ľudí, kontakty s ďalšími skupinami ľudí, na oboznamovanie sa s pracovnými a inými aktivitami ľudí, na rozvíjanie predstáv o miestach, kde ľudia žijú a tvoria, o prostrediach, v ktorých sa nachádzajú.

Príroda – na rozvíjanie poznania elementárnych zákonitostí života na zemi, prírodných javov, živých a neživých predmetov, na vytváranie pohľadu na svet prírody a vzťahu k prírode.

Kultúra – na rozvíjanie rozvoja vnímania a uplatňovania hudobnej, literárnej a výtvarnej kultúry.

Tematické okruhy sa vzájomne prelínajú a dopĺňajú. Plnia sa integrovane.

Každý tematický okruh zahŕňa tri vzdelávacie oblasti rozvoja osobnosti mentálne postihnutého dieťaťa:

1. perceptuálno-motorickú
2. kognitívnu
3. sociálno-emocionálnu.

Vzdelávacie oblasti v sebe zároveň v rôznej miere zahŕňajú pohybovú, poznávaciu, matematickú, komunikatívnu, informačnú, dopravnú, hudobnú, výtvarnú, literárnu, pracovnú a grafomotorickú výchovu.

Obsah výchovy a vzdelávania sa rozpracúva na podmienky špeciálnej materskej školy v školskom výchovno-vzdelávacom programe. Na základe poznania aktuálnych zručností a schopností dieťaťa s mentálnym postihnutím sa konkretizuje v plánoch výchovno-vzdelávacej činnosti.

Program rešpektuje:

- rodinu dieťaťa,
- vývinové zvláštnosti a osobitosti detí s mentálnym postihnutím predškolského veku,
- individuálne potreby, schopnosti, postoje,
- špeciálne ciele, formy, úlohy, metódy, zásady a pomôcky na rozvoj kompetencií detí s mentálnym postihnutím,
- vzájomné integrované prepájanie tematických okruhov a vzdelávacích oblastí rozvoja osobnosti,
- hrový charakter pedagogického procesu, vykonávaného prostredníctvom hier.

Špeciálna materská škola podporuje osobnostný rozvoj detí v oblasti sociálno-emocionálnej, telesnej, morálnej, estetickej, rozvíja kognitívne schopnosti, sebaobslužné, kultúrne, hygienické návyky, utvára predpoklady na ďalšie vzdelávanie v špeciálnej základnej škole. Pripravuje na život v intaktnej spoločnosti v súlade s osobitosťami a individuálnymi rozvojovými možnosťami danými mentálnym postihnutím detí. Na predprimárne vzdelávanie v špeciálnej materskej škole sa prijímajú deti od troch do šiestich rokov a deti s odloženou povinnou školskou dochádzkou. Trieda sa zriaďuje najmenej pre štyri deti, najvyšší počet je osem detí.

Špeciálna materská škola pre deti s mentálnym postihnutím sa vnútorne člení na triedy, do ktorých sa spravidla zaraďujú deti s rovnakým zdravotným znevýhodnením a z tried s rôznym stupňom mentálneho postihnutia v kombinácii s ďalším postihnutím (telesne, zrakovo, sluchovo, s narušenou komunikačnou schopnosťou, viacnásobne postihnuté). Špeciálna materská škola môže organizovať výlety, exkurzie, divadelné predstavenia a ďalšie aktivity

len s informovaným súhlasom zákonného zástupcu. V špeciálnej materskej škole sa vypracúvajú rámcové učebné plány.

5. Charakteristika a organizácia predprimárneho vzdelávania

Deti s mentálnym postihnutím môžu byť vzdelávané:

- a) v špeciálnych materských školách,
- b) v špeciálnych triedach pre deti s mentálnym postihnutím v materskej škole,
- c) v triedach materskej školy spolu s inými deťmi, t.j. v školskej integrácii (podľa § 94, ods. (1) zákona č. 245 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

a) špeciálna materská škola

Špeciálna materská škola podporuje osobnostný rozvoj detí v oblasti sociálno-emocionálnej, telesnej, morálnej, estetickej, rozvíja kognitívne schopnosti, sebaobslužné, kultúrne, hygienické návyky, utvára predpoklady na ďalšie vzdelávanie v špeciálnej základnej škole. Pripravuje na život v intaktnej spoločnosti v súlade s individuálnymi možnosťami a osobitosťami danými mentálnym postihnutím detí.

Na predprimárne vzdelávanie v špeciálnej materskej škole sa prijímajú deti od troch do šiestich rokov a deti s odloženou povinnou školskou dochádzkou.

Špeciálnu materskú školu pre deti s mentálnym postihnutím možno zriadiť pre najmenej desať detí; zrušiť ju možno, ak klesne počet detí pod osem. V odôvodnených prípadoch, najmä z dôvodu dostupnosti, ju možno so súhlasom zriaďovateľa ponechať zriadenú aj s menším počtom detí, najmenej však s počtom štyri.

Špeciálna materská škola pre deti s MP sa vnútorne člení na triedy, do ktorých sa spravidla zaraďujú deti rovnakého veku (s rovnakým zdravotným znevýhodnením) a z tried s rôznym stupňom mentálneho postihnutia v kombinácii s ďalším postihnutím (telesne, zrakovo, sluchovo, s narušenou komunikačnou schopnosťou, viacnásobne postihnuté).

Trieda sa zriaďuje najmenej pre štyri deti, najvyšší počet je osem detí.

Špeciálna materská škola môže organizovať výlety, exkurzie, divadelné predstavenia a ďalšie aktivity len s informovaným súhlasom zákonného zástupcu.

b) špeciálne triedy v materskej škole

Trieda sa zriaďuje najmenej pre štyri deti, najvyšší počet detí je osem. Riaditeľ školy môže povoliť prekročenie najvyššieho počtu žiakov v triede najviac o dvoch.

c) v triedach materskej školy spolu s inými deťmi, t.j. v školskej integrácii

Pri výchove a vzdelávaní dieťaťa s MP v školskej integrácii sa pristupuje podľa tohto vzdelávacieho programu.

6. Vzdelávacie štandardy

Deti s mentálnym postihnutím v predprimárnom vzdelávaní nepostupujú podľa vzdelávacích štandardov.

Obsah vzdelávania rešpektuje vývinové danosti, možno ho chápať ako záväzok pre učiteľa. Obsahuje základný rozsah učiva, ktoré má dieťa zvládnuť prostredníctvom špeciálnych metód a prostriedkov. Slúži na rozvíjanie základných elementárnych zručností a schopností detí s mentálnym postihnutím predškolského veku.

Špecifické ciele sú koncipované ako *cieľová predpokladaná požiadavka*, ktorú by mali deti s mentálnym postihnutím dosiahnuť na konci predškolského veku.

6.1 Obsah a špecifické ciele v tematickom okruhu JA SOM

Perceptuálno-motorická oblasť	
Obsah	Špecifické ciele
Svalové napätie a dýchanie. Uplatnenie lateralit v pohybe. Hrubá motorika. Rovnováha. Orientácia v priestore. Základné lokomočné pohyby (chôdza, beh, skok, lezenie, hádzanie a chytanie). Základné polohy, postoje a pohyby (stoj, sed, ľah, kľak, atď.). Manipulácia s náčiním. Pohyb na náradí. Pravidlá, rešpektovanie a spolupráca. Pohyb ako prostriedok upevňovania zdravia.	<ul style="list-style-type: none">– kontrolovať pri pohybe dýchanie,– prejavíť v rôznych pohybových činnostiach vlastnú lateralitu,– vedieť udržať rovnováhu,– orientovať sa v priestore (vo vzťahu k vlastnej osobe),– ovládať základné lokomočné pohyby,– zaujať rôzne postavenia podľa pokynov,– napodobňovať základné polohy, postoje a pohyby,– poznať názvy niektorých základných polôh, postojov a pohybov,– napodobňovať pohyb v rôznych podmienkach (s náčiním, na náradí),– pohybovať sa okolo osi vlastného tela (obraty, kotúle),– manipulovať s rôznymi predmetmi, náčiním (rukami, nohami, zdvíhať, nosiť, podávať, gúľať, pohadzovať, odrážať, kopať),– dodržiavať zvolené pravidlá, spolupracovať, rešpektovať ostatných
Pracovné návyky.	<ul style="list-style-type: none">– zvládnuť sebaobslužné činnosti (obliekať sa, obúvať sa, umývať sa, čistiť si zuby) a návyky správneho stolovania (jesť s príborom, udržiavať čistotu pri jedle),– zachovať v pracovných a technických činnostiach návyky poriadku a čistoty (upratať po sebe, dávať si pozor na odev, atď.)

Perceptuálno-motorická oblasť	
Obsah	Špecifické ciele
Jemná motorika. Práca s rôznym materiálom. Pracovné techniky. Technická tvorivosť. Elementárne základy práce s počítačom.	<ul style="list-style-type: none"> – zhotoviť výtvary z rozmanitého materiálu, vrátane odpadového, rôznymi technikami (strihať, lepiť, tvarovať materiál), – zhotoviť výtvary zo skladačiek a stavebníc z rôzneho materiálu postupne od väčších dielcov až po drobné dieliky podľa predlohy, – zvládnuť na základe nápodoby a slovných inštrukcií dospelého na elementárnej úrovni prácu s počítačom
Vizuomotorika. Grafomotorika. Základné grafické tvary.	<ul style="list-style-type: none"> – sedieť správne a dodržiavať sklon papiera pri kreslení na stole, – využívať koordináciu zraku a ruky, – kresliť veľkými grafickými pohybmi, – kresliť uvoľnenou rukou, – držať správne grafický materiál, – znázorňovať graficky motivovaný pohyb vychádzajúci z ramenného kĺbu (kývanie, mletie, hojdanie, navíjanie), zápastia (vertikálne línie, horizontálne línie, krivky, slučky) a pohybu dlane a prstov (horný a dolný oblúk, lomená línia, vlnovka)

Kognitívna oblasť	
Obsah	Špecifické ciele
Meno a priezvisko dieťaťa. Rodina a jej členovia. Postoje k členom rodiny.	<ul style="list-style-type: none"> – predstaviť sa menom i priezviskom, – rozlíšiť a pomenovať členov rodiny, – zaujať postoj k členom rodiny a vyjadriť ho prostredníctvom rôznych umeleckých výrazových prostriedkov
Orientácia v bezprostrednom okolí domova a špeciálnej materskej školy. Postoje k domovu.	<ul style="list-style-type: none"> – orientovať sa v tesnej blízkosti domova a špeciálnej materskej školy, – rozlíšiť dominanty svojho bydliska, – vedieť adresu bydliska, materskej školy, – zaujať postoj k svojmu domovu a vyjadriť ho prostredníctvom rôznych umeleckých výrazových prostriedkov
Ľudské telo. Umelecké stvárnenie ľudskej postavy.	<ul style="list-style-type: none"> – určiť časti tela a jednoduchým spôsobom opísať ich funkciu, – vnímať a určiť viacerými zmyslami niektoré životne dôležité orgány (srdce, pľúca, mozog), – prejaviť pozitívne postoje k svojmu telu a vyjadriť ich prostredníctvom rôznych umeleckých výrazových prostriedkov, – aplikovať poznatky o svojom tele pri zobrazovaní a vytváraní ľudskej postavy (s uplatnením rôznych výtvarných a pracovných

Kognitívna oblasť	
Obsah	Špecifické ciele
	technik)
Zdravotný stav, postoje k zdraviu. Zásady ochrany vlastného zdravia. Riešenie krízových situácií ohrozujúcich zdravie. Ochrana proti drogám. Možnosti poškodenia zdravia. Zdravé potraviny.	<ul style="list-style-type: none"> – jednoduchým spôsobom rozlíšiť stav zdravia a stav choroby, – dodržiavať zásady ochrany zdravia s pomocou dospelých, – zaujať pozitívne postoje k svojmu zdraviu i k zdraviu iných, – privolať pomoc dospelého v krízových situáciách, v ktorých je ohrozené jeho zdravie, prípadne zdravie iných, – uvedomiť si nebezpečenstvo kontaktu s neznámymi osobami (odmietnuť sladkosti od neznámych osôb, vnímať to ako nebezpečenstvo ohrozenia zdravia), – rozlíšiť príčiny možného nebezpečenstva a poškodenia zdravia pri zakázanej manipulácii s niektorými predmetmi, napr. s ostrými predmetmi, zápalkami, liekmi, chemikáliami, čistiacimi prostriedkami, elektrospotrebičmi, ale aj neznámymi prírodninami, – poznať, rozlíšiť a vyberať si zdravé potraviny
Bezpečnosť cestnej premávky.	<ul style="list-style-type: none"> – dodržiavať pravidlá cestnej premávky vzhľadom na bezpečnosť, – prechádzať bezpečne cez cestu pod vedením starších osôb

Sociálno-emocionálna oblasť	
Obsah	Špecifické ciele
Komunikácia emócií. Vlastná jedinečnosť a jedinečnosť iných. Obhajovanie vlastného stanoviska v konflikte. Sebaregulácia. Rozhodovanie sa. Sebahodnotenie. Základné pravidlá kultúrneho správania.	<ul style="list-style-type: none"> – pozdraviť, poďakovať sa, ospravedlniť sa a požiadať o pomoc, – komunikovať prijateľným spôsobom pozitívne a negatívne emócie a vyjadriť pocity, – uplatňovať vlastné nápady so zreteľom na jedinečnosť iných detí v skupine, – obhajovať nenásilne vlastné stanovisko v prípade vzniku konfliktu, – prejaviť sebareguláciu v hrách a iných aktivitách, konať s ohľadom na seba a druhých, – rozhodovať sa pre určitú činnosť, – hodnotiť svoje vlastné schopnosti v rôznych činnostiach, – uplatňovať a rešpektovať návyky kultúrneho správania a spoločenských pravidiel
Kontakt v komunikácii. Počúvanie s porozumením. Pasívna a aktívna slovná zásoba. Zmysluplnosť rečového prejavu.	<ul style="list-style-type: none"> – nadviazať neverbálny a verbálny kontakt s inými deťmi a dospelými, – poznať svoje meno a meno svojho kamaráta,

Sociálno-emocionálna oblasť	
Obsah	Špecifické ciele
Artikulácia hlások a hláskových skupín. Spisovná reč.	<ul style="list-style-type: none"> – počúvať s porozumením, – rozširovať si pasívnu a aktívnu slovnú zásobu, – uplatniť aktívnu slovnú zásobu vzhľadom na obsahový kontext, – vyslovovať správne a zreteľne všetky hlásky a hláskové skupiny, – uplatňovať spisovnú podobu materinského jazyka, – vedieť sa dorozumieť v kontakte s inými

6.2 Obsah a špecifické ciele v tematickom okruhu ĽUDIA

Perceptuálno-motorická oblasť	
Obsah	Špecifické ciele
Pravidlá a spolupráca v hudobno-pohybových hrách. Súladi pohybu, hudby a textu hry.	<ul style="list-style-type: none"> – dodržať pravidlá hudobno-pohybových hier, – uplatňovať spoluprácu v skupinovej hudobno-pohybovej, – zladať pohybovú a hudobnú stránku v hudobno-pohybovej hre, – stvárniť hudobno-dramaticky textovú časť hry

Kognitívna oblasť	
Obsah	Špecifické ciele
Ľudské činnosti a ich umelecké stváranie. Význam práce.	<ul style="list-style-type: none"> – poznať, slovne opísať rozmanité ľudské činnosti, – poznať a v hrách napodobniť prácu dospelých, – pochopiť význam práce na základe rozmanitých pracovných činností
Farby, farebná rozmanitosť vo vlastných produktoch.	<ul style="list-style-type: none"> – priradiť, rozoznať a pomenovať farby na obklopujúcich reáliách, – uplatňovať na základe vlastného pozorovania farebnú rozmanitosť vo výtvarných, pracovných i technických produktoch
Dopravné prostriedky.	<ul style="list-style-type: none"> – poznať, rozlíšiť, priradiť a triediť dopravné prostriedky podľa miesta pohybu (zem, voda, vzduch)
Priradovanie, triedenie, usporadúvanie predmetov podľa určitých kritérií.. Číselný rad. Základné početové úkony v číselnom rade od 1 do 5. Rovinné (kruh, trojuholník, štvorec a obdĺžnik) a priestorové geometrické tvary (guľa, kocka, valec). Plošná a priestorová tvorivosť.	<ul style="list-style-type: none"> – priradiť, triediť a usporiadať predmety podľa určitých kritérií (farba, tvar, veľkosť), – určiť rovnaké alebo rozdielne množstvo prvkov v skupine, – počítať minimálne od 1 do 5, – vykonávať jednoduché operácie v číselnom rade od 1 do 5 (v spojitosti s manipuláciou s predmetmi alebo hračkami),

Kognitívna oblasť	
Obsah	Špecifické ciele
	<ul style="list-style-type: none"> – poznať, rozlíšiť, priradiť, triediť a určiť niektoré rovinné geometrické tvary, – poznať, rozlíšiť, priradiť, triediť a určiť niektoré priestorové geometrické tvary, – zostaviť z puzzle, rozstrihaných obrázkov, paličiek alebo geometrických tvarov obrazce a útvary podľa predlohy a slovných inštrukcií
<p>Počúvanie s porozumením. Neslovné reakcie (pohyby, gestá, mimika). Pasívna a aktívna slovná zásoba v štátnom – slovenskom jazyku Spisovná podoba jazyka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – počúvať s porozumením, – reagovať neslovne na otázky a pokyny, – reagovať slovne na jednoduché otázky jednoslovnou, viacslovnou odpoveďou alebo jednoduchou frázou, – používať spisovnú podobu slovenského jazyka

Sociálno-emocionálna oblasť	
Obsah	Špecifické ciele
<p>Orientácia v emóciách iných osôb. Delenie, pomoc, obdarovanie. Riešenie konfliktov.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozlišovať pozitívne i negatívne emócie druhých osôb, – rozdeliť sa, obdarovať niekoho a pomôcť inému, – nenásilne riešiť konflikt s iným dieťaťom/deťmi, – vyjadriť elementárne hodnotiace postoje k správaniu iných
<p>Otvorená komunikácia. Akceptácia názorovej odlišnosti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – komunikovať otvorene bez bariér a predsudkov, – prijať v rozhovore s inými deťmi názorovú odlišnosť, prijateľným spôsobom obhajovať svoje vlastné názory
<p>Rozmanitosť ľudských vlastností. Základy empatie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozlišovať pozitívne i negatívne charakterové vlastnosti ľudí v reálnych situáciách, – zaujať pozitívne a empatické postoje k chorým, osobám so zdravotným postihnutím, starým ľuďom

6.3 Obsah a špecifické ciele v tematickom okruhu PRÍRODA

Perceptuálno-motorická oblasť	
Obsah	Špecifické ciele
<p>Pohyb v prírode. Umelá lokomócia. Otužovanie. Pohyb s rôznymi pomôckami. Špeciálne pohybové zručnosti a schopnosti (kĺžanie, bobovanie, hry s vodou, atď.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – pohybovať sa v rôznom prostredí (sneh, ľad, voda) bez strachu, – otužovať sa prostredníctvom vody, snehu, vetra, slnka, – modifikovať pohyb v zmenených podmienkach alebo v problémových situáciách, – pohybovať sa rôznymi spôsobmi medzi

Perceptuálno-motorická oblasť	
Obsah	Špecifické ciele
	<ul style="list-style-type: none"> – prírodnými alebo umelými prekážkami, – využívať na pohyb rôzne pomôcky, – zvládnuť na elementárnej úrovni pohybové zručnosti a schopnosti, – zvládnuť vychádzku do blízkeho okolia
Výtvarná, pracovná a technická tvorivosť.	<ul style="list-style-type: none"> – prejavovať zručnosti a praktickú tvorivosť pri vytváraní produktov z prírodných prostredníctvom využitia rôznych pracovných a výtvarných techník

Kognitívna oblasť	
Obsah	Špecifické ciele
Ročné obdobia. Rastlinná a živočíšna ríša. Význam prírodného prostredia.	<ul style="list-style-type: none"> – rozlíšiť podľa typických znakov ročné obdobia, – určiť niektoré spojitosti medzi rastlinnou a živočíšnou ríšou, – poznať význam prírodného prostredia
Zvieratá a živočíchy. Domáce zvieratá.	<ul style="list-style-type: none"> – poznať, rozlíšiť a určiť niektoré domáce, lesné a exotické zvieratá, vtáky a voľne žijúce živočíchy, – zdôvodniť úžitok niektorých domácich zvierat, – zaujať pozitívne postoje k zvieracej ríši, – poznať nebezpečenstvo vyplývajúce z dotýkania sa neznámych zvierat
Kvety. Starostlivosť o rastliny. Stromy a kríky. Huby.	<ul style="list-style-type: none"> – poznať a rozlíšiť niektoré kvety, – uvedomiť si význam starostlivosti o rastliny, – poznať a rozlíšiť stromy a kríky, – vedieť, že huby sú jedlé a nejedlé
Živá a neživá príroda. Počasie. Elementárne predstavy o zemi. Elementárne predstavy o slnku. Elementárne predstavy o mesiaci a hviezdach.	<ul style="list-style-type: none"> – poznať niektoré zložky živej a neživej prírody, – poznať, opísať, rozlíšiť prírodné javy ovplyvnené počasím, – vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami vlastné predstavy o zemi, slnku, mesiaci a hviezdach získané sprostredkované, pozorovaním, z rôznych médií

Sociálno-emocionálna oblasť	
Obsah	Špecifické ciele
Krásy prírody. Hodnotenie prírodného prostredia. Ochranárske postoje k prírode.	<ul style="list-style-type: none"> – vnímať krásu prírody, jej čaro a jedinečnosť, – pozorovať prírodné prostredie, – prejavovať vzťah a ochranárske postoje k prírodnému prostrediu a stvárať ich prostredníctvom rôznych umeleckých výrazových prostriedkov, – prakticky uplatniť návyky starostlivosti o prírodu

Sociálno-emocionálna oblasť	
Obsah	Špecifické ciele
	(nezhadzovať odpadky, hrabať listie, polievať kvety)

6.4 Obsah a špecifické ciele v tematickom okruhu KULTÚRA

Perceptuálno-motorická oblasť	
Obsah	Špecifické ciele
Rytmizácia hrou na telo pri postojoch, chôdzi, behu. Reakcie na zmenu tempa hudby. Pohybové stvárnenie charakteru hudby. Tanec a pohybová improvizácia.	<ul style="list-style-type: none"> – rytmizovať samostatne hrou na telo 2/4 takt pri rôznych postojoch, chôdzi, behu, – vedieť reagovať na zmenu tempa hudobného sprievodu, – vyjadriť náladu piesne a hudby prirodzeným pohybom, – uplatňovať tanečné prvky (cvalové poskoky, poskočný krok, otočky, úklony), – uplatňovať získané schopnosti v pohybovej improvizácii podľa hudby

Kognitívna oblasť	
Obsah	Špecifické ciele
Hračky a predmety.	<ul style="list-style-type: none"> – vnímať rôznorodosť hračiek a predmetov vo svojom okolí, – vnímať a rozoznať, že hračky a predmety sú z rôzneho materiálu, ktorý má rôzny povrch, tvar, farbu, veľkosť
Časové vzťahy.	<ul style="list-style-type: none"> – orientovať sa v časových vzťahoch jedného dňa, týždňa a roka v spojení s konkrétnymi činnosťami, – rozlíšiť časové vzťahy – čo je teraz, dnes, čo bolo, včera, čo bude, zajtra
Bydlisko. Moja rodná vlasť.	<ul style="list-style-type: none"> – pomenovať miesto svojho bydliska, – vedieť, že naša vlasť je Slovenská republika,
Kultúrne dedičstvo, sviatky a ich oslavy. Umelecké stvárnenie prežívania sviatkov.	<ul style="list-style-type: none"> – zapojiť sa aktívne do prípravy osláv sviatkov a spoločenských udalostí vrátane udržiavania ľudových tradícií, – vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami zážitky z osláv sviatkov
Rozmanitosť sveta. Umelecké stvárnenie dojmov z pozorovania sveta.	<ul style="list-style-type: none"> – overiť si z detských encyklopédií a iných médií, že svet je rozmanitý (pozostáva aj z oceánov, morí, riek, pohorí, lesov, zvieracej ríše, atď.), – vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami pocity, dojmy z pozorovania sveta

Sociálno-emocionálna oblasť	
Obsah	Špecifické ciele
<p>Emocionalita v hre. Sociabilita v hre. Rôznorodosť hier. Tvorivosť v hre. Realizácia a hodnotenie hry.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – prejavovať radosť z hry, – zapojiť sa do skupinovej hry a vedieť spolupracovať v nej, – začať, rozvíjať a dokončiť hru, – uplatňovať tvorivosť v hre, – realizovať a hodnotiť hru
<p>Rytmizácia riekaniek a piesní. Spev piesní. Vyjadrenie charakteru piesne na detských hudobných nástrojoch Hudobná tvorivosť. Počúvanie piesní a hudby.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rytmizovať ľudové riekanky a detské ľudové a umelé piesne hrou na tele alebo prostredníctvom Orffovho inštrumentára, – spievať s radosťou, – vyjadriť charakter piesne hrou na detských hudobných nástrojoch, – počúvať detské hudobné skladby s citovým angažovaním, – použiť v hrách riekanky s rôznou tematikou
<p>Experimentovanie s farbami. Výtvarná tvorivosť. Kreslenie, maľovanie, modelovanie. Výtvarné techniky. Plošné a priestorové výtvarné stvárňovanie. Kompozičné celky. Hodnotiace postoje k umeleckým dielam.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – experimentovať s vlastnosťami farieb a uplatňovať ich tvorivé variácie, – pokryť celú plochu rozmanitými farbami, – kresliť, maľovať, modelovať v rôznych polohách (ľah, kľak, stoj, sed), – kresliť, maľovať, modelovať podľa predlohy a vlastnej fantázie a na tému, – kresliť, maľovať, modelovať rôznymi technikami, tvorivo a s použitím rôzneho materiálu, – kresliť, maľovať, modelovať, plošne a priestorovo zobrazovať ľudskú a zvieraciu postavu, – používať rôzne výtvarné techniky, – vnímať a pozorovať krásu umeleckých diel
<p>Knihy, písmená a číslice. Detská, ľudová a autorská poézia a próza. Prednes literárnych útvarov. Voľná reprodukcia literárnych textov. Literárno-dramatická tvorivosť. Umelecké stvárnenie obsahu literárnych a dramatických diel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – prejavovať záujem o knihy, písmená, číslice, orientovať sa v knihách, – počúvať s porozumením detskú ľudovú a autorskú poéziu, rozprávky a príbehy, – vnímať s citovým zaangažovaním bábkové divadlo a iné detské divadlo, – zapamätať si a prednášať riekanky, hádanky, vyčítanky, krátke detské básne, – reprodukovať krátke ľudové a autorské rozprávky a príbehy, – vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami (výtvarne, hudobne, dramaticky, hudobno-dramaticky) pocity a dojmy z rozprávok, príbehov a divadla

7. Vyučovací jazyk

Vyučovacím jazykom je štátny jazyk Slovenskej republiky.

8. Organizačné usporiadanie denných činností v špeciálnej materskej škole

Denný poriadok je norma, v ktorej sú usporiadané denné činnosti pravidelne sa opakujúce v konkrétnej špeciálnej materskej škole. Má umožňovať reagovať na potreby a záujmy detí. Pri jeho zostavovaní je potrebné dbať na to, aby poskytol priestor na pokojný, bezpečný a aktívny pobyt dieťaťa v špeciálnej materskej škole.

Pri usporiadaní denných činností sa :

- zabezpečuje vyvážené striedanie činností (optimálny biorytmus, bezstresové prostredie),
- dodržiavajú zásady zdravej životosprávy (zdravý životný štýl),
- vytvára časový priestor na hru a učenie,
- dodržiava pevne stanovený čas na činnosti zabezpečujúce životosprávu.

V dennom poriadku sa striedajú:

- hry a hrové činnosti,
- pohybové a relaxačné cvičenia,
- pobyt vonku,
- odpočinok,
- činnosti zabezpečujúce životosprávu (osobná hygiena, stravovanie, stolovanie),
- individuálna logopedická starostlivosť,
- špeciálne cvičenia,
- rehabilitačná starostlivosť.

Hry a hrové činnosti sú spontánne alebo učiteľkou navodzované hry a hrové aktivity detí. Súčasťou hier a hrových aktivít sú aj vopred plánované edukačné aktivity. Hry a hrové činnosti sa môžu v rámci zostavovania denného poriadku zaradiť aj 2 – 3 krát v dopoludňajších a odpoľudňajších hodinách.

Pohybové a relaxačné cvičenia obsahujú zdravotné cviky, relaxačné a dychové cvičenia. Realizujú sa každý deň v určitom čase, s dodržiavaním psychohygienických zásad (pred jedlom, vo vyvetranej miestnosti, prípadne vonku). Tvoria súčasť denného poriadku, patria k vopred plánovaným aktivitám.

Pobyt vonku obsahuje pohybové aktivity detí, vychádzky, edukačné aktivity. V záujme zdravého psychosomatického rozvoja dieťaťa sa neodporúča vynechať pobyt vonku. Realizuje sa každý deň. Výnimkou, kedy sa nemusí uskutočniť, sú nepriaznivé klimatické podmienky, silný nárazový vietor, silný mráz, dážď). V jarných a letných mesiacoch sa pobyt vonku upravuje vzhľadom na intenzitu slnečného žiarenia a zaraďuje sa 2 krát počas dňa, v dopoludňajších i odpoľudňajších hodinách.

Odpočinok sa realizuje každý deň, najviac dve hodiny.

Činnosti zabezpečujúce životosprávu sa realizujú v pevne stanovenom čase. Odporúča sa dodržať trojhodinový interval medzi podávaním jedla. Čas podávania jedla sa stanovuje podľa podmienok prevádzky špeciálnej materskej školy.

Individuálna logopedická starostlivosť sa realizuje aspoň 3 krát týždenne v dopoludňajších hodinách, pod vedením špeciálneho pedagóga – logopéda.

Špeciálne cvičenia, ktoré sú zamerané na rozvíjanie zmyslového vnímania (rozvoj zrakového, hmatového, sluchového vnímania, koordinácie oko – ruka, rozvoj jemnej a hrubej motoriky, rozvoj komunikačných schopností, grafomotorické cvičenia) detí s mentálnym postihnutím sa realizuje denne v dopoludňajších i odopoludňajších hodinách.

Rehabilitačná starostlivosť (ak sú vytvorené podmienky na škole) sa realizuje denne v dopoludňajších hodinách, vykonáva ho diplomovaný fyzioterapeut.

Všetky organizačné formy denného poriadku sú po pedagogicko-psychologickej stránke rovnocenné. Majú vplyv na rozvoj osobností dieťaťa s mentálnym postihnutím vo všetkých vzdelávacích oblastiach, a preto ich pedagogicky usmerňujú kvalifikovaní špeciálni pedagógovia predprimárneho vzdelávania.

9. Organizačná forma predprimárneho vzdelávania

Predprimárne vzdelávanie detí s mentálnym postihnutím sa uskutočňuje formou:

- celodenného niekoľkoročného predškolského vzdelávania,
- poldenného zaškolenia v rozsahu štyroch hodín denne v dopoludňajšom čase,
- adaptačného pobytu v rozsahu troch mesiacov,
- diagnostického pobytu v rozsahu troch mesiacov.

Predškolské vzdelávanie sa realizuje prostredníctvom **organizačnej formy – edukačnej aktivity**.

Edukačná aktivita je navodená učiteľom. Je to cieľavedomá, systematická, zmysluplná, konkrétna výchovno-vzdelávacia činnosť. Edukačná aktivita je organickou súčasťou denného poriadku. Zastúpené je v nej **spontánne** – situačné učenie a na základe vhodnej a účinnej motivácie aj cieľavedomé, **zámerné** – intencionálne učenie. V edukačnej aktivite učiteľ v primeranej miere využíva **situačné rozhodovanie**, ktoré znamená schopnosť pohotovo reagovať na potreby a záujmy detí ako aj ich rozdielnu rozvojovú úroveň. Situačné rozhodovanie môže učiteľ nenásilne využiť aj v iných organizačných formách denného poriadku, napr. v hrách a hrových činnostiach alebo na pobyte vonku. Učiteľ sa rozhodne reagovať na pedagogické situácie a na základe vlastného improvizatívneho umenia vytiaži z týchto situácií čo najviac na rozvíjanie osobnosti detí s mentálnym postihnutím v niektorej oblasti rozvoja alebo vo všetkých súbežne.

V edukačnej aktivite sa učiteľ usiluje uplatňovať všetky zásady, najmä zásadu cieľavedomosti, individuálneho prístupu, názornosti, postupnosti, primeranosti, orientácie na kladné črty postihnutého dieťaťa.

Výchovno-vzdelávacie požiadavky majú byť stanovené mierne nad hranicou rozvojových možností detí tak, aby ich mohli deti splniť, aby učenie pocítovali ako odmenu za vynaložené úsilie a boli motivované k ďalšiemu učeniu.

Časové trvanie edukačnej aktivity má rešpektovať potreby dieťaťa s mentálnym postihnutím a možnú dĺžku udržania pozornosti detí vzhľadom na vývinové osobitosti, druh a stupeň mentálneho postihnutia dieťaťa, zákonitosti psychohygieny. Edukačná aktivita nesmie deti preťažovať.

Výchovno-vzdelávacia činnosť v špeciálnej materskej škole zahŕňa rozmanité pedagogické situácie :

- spontánne hrové činnosti detí,
- pedagógom plánované, priamo riadené aktivity, hry a hrové činnosti,

- pedagógom plánované, nepriamo riadené aktivity, hry a hrové činnosti.

Učiteľ v rámci svojich kompetencií riadi pedagogický proces prostredníctvom súboru dynamických, vzájomne súvisiacich výchovno-vzdelávacích činností, ktoré sa striedajú. Nie je vylúčená zmena ich poradia.

Tvorí ich :

- pozorovanie (ako metóda pedagogického diagnostikovania),
- facilitovanie,
- situačné rozhodovanie,
- riadenie činnosti, vrátane spoluúčasti detí na riadení činnosti.

Edukačná aktivita sa realizuje :

- v priebehu hier a hrových činností,
- ako samostatná organizačná forma dňa,
- v rámci pobytu vonku.

Edukačná aktivita sa realizuje prostredníctvom nasledovných foriem práce:

- v skupine detí,
- frontálne, súčasne so všetkými deťmi,
- individuálne.

Plánovanie výchovno-vzdelávacej činnosti je úplne v kompetencii učiteľa. Spôsob, rozsah a časové trvanie plánov výchovno-vzdelávacej činnosti si určí každá špeciálna materská škola na prvej pedagogickej rade.

Súčasťou každého plánu výchovno-vzdelávacej činnosti sú špecifické ciele. Ostatné súčasti plánov budú závisieť od rozhodnutia učiteľa, keďže plány sú pomôckou, pracovným materiálom.

10. Personálne zabezpečenie

Výchovno-vzdelávaciu činnosť v špeciálnej materskej škole pre deti s mentálnym postihnutím vykonávajú:

- špeciálni pedagógovia predprimárneho vzdelávania, ktorí spĺňajú podmienky odbornej a pedagogickej spôsobilosti v súlade s platnou legislatívou,
- asistent učiteľa,
- logopéd,
- fyzioterapeut – rehabilitačný zamestnanec (na zabezpečenie rehabilitačnej činnosti),
- sanitár (pri prebaľovaní detí).

11. Materiálne – technické a priestorové zabezpečenie

Prostredie špeciálnej materskej školy môže pozitívne ovplyvňovať osobnosť dieťaťa len vtedy, keď dokáže v plnej miere uspokojovať psychické, citové a telesné potreby.

Mikroklíma prostredia špeciálnej materskej školy vplýva na pocit pohody, výkonnosť a únavu pri pohybe, hre, učení a práci.

Pre prostredie špeciálnej materskej školy, výber zariadenia, nábytku platia bezpečnostné a hygienické normy.

Prostredie má spĺňať estetické a emocionálne kvality. Má byť útulné, príjemné a harmonické. Deti spoločne s učiteľom sa starajú o jeho poriadok a estetickú úpravu.

Prostredie úzko súvisí s cieľmi špeciálnej materskej školy, výchovno-vzdelávacou činnosťou, obsahom výchovy a vzdelávania, s učením sa dieťaťa.

Voľne, pre deti viditeľné a dostupné pomôcky sú súčasťou materiálneho vybavenia.

K štandardnému vybaveniu špeciálnych materských škôl patria hračky. Ich výberu, kvalite a veku primeranosti je potrebné venovať zvýšenú pozornosť.

Súčasťou materiálne – technického vybavenia špeciálnej materskej školy je:

- detská a odborná literatúra,
- učebné pomôcky,
- kompenzačné pomôcky,
- telovýchovné náradie a náčinie,
- hudobné nástroje,
- didaktická a audiovizuálna technika,
- výpočtová technika,
- vytvorené kútiky na arteterapiu, muzikoterapiu, relaxáciu,
- suchý bazén,
- prebaľovacie pulty,
- bezbariérový prístup,
- schodolez.

Priestorové vybavenie:

1. Logopedické pracovisko s programovým vybavením a didaktickými pomôckami.
2. Triedy, spálne, jedáleň, školský dvor, záhrada.
3. Rehabilitačná miestnosť s vybavením.
4. Tvorivé dielne s vybavením.
5. Terapeutická miestnosť (na arteterapiu, dramaterapiu, muzikoterapiu, fyzioterapiu, orofaciálnu terapiu).

Podmienkou plnenia školského vzdelávacieho programu je dostatočné vybavenie spotrebným materiálom na pracovné, grafomotorické a výtvarné činnosti.

Základným nábytkom pre deti sú stoly a stoličky. Stolíky musia byť umiestnené vo svetlej časti miestnosti so správnym dopadom svetla. Rozmiestnenie nábytku musí rešpektovať potrebu detí mať dostatok priestoru na hry, pohybové a relaxačné cvičenia a odpočinok. Nábytok triedy má rešpektovať antropometrické požiadavky (jeho výška, veľkosť má zodpovedať veľkosti detí). Zariadenie má byť čo najjednoduchšie, prispôbené počtu detí, má byť vyhotovené z prírodných materiálov, voskované alebo morené ekologickými prípravkami, aby neškodilo zdraviu detí, má byť bezpečné a má rozvíjať estetické cítenie detí.

Ležadlá musia byť pružné, dostatočne pevné a stabilné, dobre tepelne izolované, ľahko prenosné a skladateľné.

Usporiadanie triedy by malo :

- umožniť komunikáciu pri spoločných činnostiach v hrových skupinách,
- uľahčiť dieťaťu voľný styk s najbližším okolím,
- uľahčiť dieťaťu prístup k hračkám a pomôckam,
- umožniť dieťaťu vytvárať hrové prostredie podľa vlastného zámeru,
- byť bezpečné, hygienické a funkčné,
- umožňovať dodržiavanie vopred stanovených pravidiel učiteľmi pri ukladaní hračiek a pri manipulácii s predmetmi, učebnými pomôckami.

Vo vnútornom prostredí triedy je potrebné vymedziť:

- a) voľný priestor pre spoločné aktivity a pohybové hry,

b) priestor pre hry a pracovné aktivity (hrové a pracovné kútiky).

Hrové a pracovné kútiky sa umiestňujú v priestore, ktorý je vybavený účelovo a slúži na spontánne hry detí a učiteľom plánovanú a riadenú výchovno-vzdelávaciu činnosť. O tematickom zameraní hrových kútikov a ich obmieňaní rozhoduje učiteľ.

Exteriér zahŕňa celkový ráz krajiny v ktorej dieťa žije, architektúru, a pod. Záleží aj od geografických podmienok, kultúrnych zvykoch, sociálnych faktorov.

Areál špeciálnej materskej školy tvoria ihriská (preliezačky, pieskovisko, hojdačky), záhrada (so záhradným nábytkom), spevnené plochy. Oplotenie záhrady je nevyhnutné z bezpečnostných a hygienických dôvodov.

12. Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelaní

Podľa zákona 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý možno aplikovať na podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní, zriaďovateľ a riaditeľ špeciálnej materskej školy je povinný starať sa o bezpečnosť a ochranu zdravia detí a všetkých dospelých osôb, ktoré sa nachádzajú s jeho vedomím na jeho pracovisku a v jeho priestoroch.

Špeciálne materské školy sú pri výchove a vzdelávaní, pri činnostiach priamo súvisiacich s výchovou a vzdelávaním a pri poskytovaní služieb povinné :

- prihliadať na základné fyziologické potreby detí s mentálnym postihnutím,
- vytvárať podmienky na zdravý vývin detí a na predchádzanie sociálno-patologických javov,
- zaistiť bezpečnosť a ochranu zdravia detí,
- poskytnúť nevyhnutné informácie na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia detí,
- viesť evidenciu registrovaných školských úrazov detí, ku ktorým došlo počas výchovno-vzdelávacej činnosti alebo pri činnostiach organizovaných špeciálnou materskou školou.

Problematika zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia je aj integrálnou súčasťou obsahu výchovy a vzdelávania detí s mentálnym postihnutím v špeciálnych materských školách. Deti sa prostredníctvom tohto obsahu učia chrániť si svoje zdravie aj zdravie iných a riešiť na elementárnej úrovni situácie ohrozujúce zdravie.

13. Zásady a podmienky na vypracovanie školských vzdelávacích programov

Zásady a podmienky na vypracovanie školských vzdelávacích programov v špeciálnych materských školách sú tie isté ako pre vypracovanie školských vzdelávacích programov pre ISCED 0 – predprimárne vzdelávanie.